

УДК 316.32:321.7]:316.42
DOI 10.35423/2078-8142.2023.1.1.2

О. Н. Кубальський,
кандидат філософських наук, доцент,
провідний науковий співробітник,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»,
м. Київ, Україна,
e-mail: kubalsky@nas.gov.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7956-3150>

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ НАУКИ І СУСПІЛЬСТВА У ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

В умовах соціальної турбулентності, що характеризують розвиток глобальної цивілізації в останнє десятиліття, демократизаційні процеси набувають різноманітних, непередбачуваних форм. Це актуалізує соціально-філософську рефлексію щодо нових форматів, специфікацій та тенденції демократизації в різних країнах. На українському тлі особливо яскраво проявляються проблематичні аспекти демократизації у просторі соціальної турбулентності. У статті аналізується, наскільки важливою є демократизація науки для загального впровадження демократично-правових принципів у державотворчий процес загальнонаціонального характеру. Наголошується, що демократизація науки продовжує демократизацію суспільства і є такою діяльністю, що в принципі передбачає і насправді сприяє демократичним практикам у ширшому соціальному контексті. Підсумовується, що демократизація передбачає поступовий перехід від недемократичних форм і методів управління та організації усіх сфер суспільного життя, включаючи науку, до демократії, запровадження демократичних інститутів, практик і цінностей. Потреба в демократизації науки спричинена не лише фактором тривалого розвитку вітчизняної

науки в умовах спочатку тоталітаризму, потім демократичного транзиту, а й через величезний вплив результатів наукових досліджень на суспільне життя. Демократизація науки потрібна для прогресивного розвитку самої науки та всіх сфер, на які вона впливає, а також з метою покращення якості демократії й прискорення демократизації суспільства.

Ключові слова: демократизація, соціально-турбулентний простір, демократизація науки, глобалізація, елітарність науки.

Одним з визначальних принципів суспільного розвитку в умовах соціальної турбулентності є демократизація. Демократизація розглядається як невідмінна передумова розвитку духовної культури, всебічного поширення духовного процесу, де акцент робиться на обізнаності культури загальнолюдських цінностей, ідеалів і принципів. Передусім звернемося до сутності демократизації та окреслимо її вияви у науці.

Поняття «демократизація» розуміють як процес становлення (поступового утвердження) принципів демократії у країні, послідовне формування та розвиток демократичного ладу [4, с. 128–130]. У сучасному науковому та суспільно-політичному дискурсах воно є тісно пов'язаним із суспільними процесами переходу від авторитаризму до демократії, які узагальнено називають демократичним транзитом [7]. Український історик Я. Калакура стверджує щодо цього: «За великим рахунком, “демократичний посткомуністичний транзит” передбачає поступовий і тривалий перехід від недемократичних форм і методів управління та організації усіх сфер суспільного життя, включаючи й архівну, до демократії (народовладдя), запровадження демократичних інститутів, практик і цінностей. Цей процес має цивілізаційний вимір і супроводжується формуванням громадянського суспільства, утвердженням правових засад і демократичних процедур, встановленням порядку, зорієнтованого на інтереси більшості і вирівнювання статусу, прав і обов'язків усіх громадян» [5, с. 122]. За свідченням українського політолога М. О. Олійника, «процес демократизації характеризується спрямованістю на розширення прав та свобод громадян, роз-

виток інституцій громадянського суспільства, підвищенням рівня участі громадян у прийнятті та реалізації політичних рішень, посиленням контролю суспільства за діяльністю держави, забезпеченням плюралізму та вільної конкуренції» [7, с. 88].

Вітчизняна наука тривалий час функціонувала у недемократичному суспільстві під впливом ідеологічних догм та централізованим керівництвом партійних чиновників, отже, потреба її демократизації не викликає сумнівів. Той факт, що вітчизняна наука вже понад 30 років позбавлена тоталітарних впливів, не зробив її демократичною. Адже демократизація – це тривалий та дуже складний процес. Як демонструє світовий досвід, в окремих випадках перехід до демократії обчислюється десятиріччями та навіть поколіннями. Потрібний тривалий час, щоб партії адаптувалися в середовищі взаємної довіри і толерації, поваги до закону, а досягнення цього уможлиблюється лише через тривалу конкуренцію, взаємодію і демократичні вибори. Відповідно, як відзначає вітчизняна дослідниця Н. Латигіна, «чим менше практичного досвіду багатопартійності, чим несприятливіші соціально-економічні умови, які сприяють виробленню терпимості, тим триваліший необхідний часовий інтервал» [6, с. 71].

Так, саме науковцям, які тривалий час у своїх працях орієнтувались на ідеологічні принципи марксизму-ленінізму, а свої відносини з науковою спільнотою будували на принципах партійної дисципліни, потрібен час, щоб збагнути та прийняти демократичні норми та принципи у науковій роботі та взаємодії з колегами. Нове покоління науковців, становлення якого відбувалось в умовах тривалого демократичного транзиту, відчувало ті самі труднощі адаптації, що й усе суспільство, а саме – невизначеність, відсутність розуміння вектору подальшого руху, незнання та нерозуміння принципів та моделей поведінки, брак підтримки з боку досвідчених громадян (колеги), ціннісний вакуум тощо. Перед усіма поколіннями науковців, що їх наукова творчість відбувалась або відбувається у часи демократичного транзиту, так само, як перед більшістю свідомих громадян, постало завдання не лише зрозуміти сутність головних принципів демократії, а й діяти згідно з ними. Адже, «щоб

демократія стала в суспільстві реально діючою системою влади, важливо, щоб люди не тільки розуміли сутність її головних принципів, а й були згодні жити згідно з цими принципами – самостійно, з усією повнотою відповідальності, без постійної опіки всеїсної влади. Далеко не завжди такий спосіб життя створює людині емоційний комфорт. За право вибору доводиться розплачуватися відповідальністю, за рівність можливостей – критичним оцінюванням своїх здібностей, за свободу – невизначеністю. Таку високу ціну не завжди можуть сплатити навіть ті люди, які живуть у стабільних суспільствах із багатими демократичними традиціями. А в умовах нестабільності й хаосу, коли на очах руйнується звичний спосіб життя, навряд чи можна сподіватися на громадську згоду щодо дальшого просування до демократії» [2, с. 167].

Тому протягом усього періоду демократичного транзиту, на думку Ярослава Калакури, «істотним гальмом демократизації суспільства виступають: кризові явища в економіці та політиці, помітна забюрократизованість управлінських структур, низький рівень законопослушності, виконавської дисципліни і культури роботи чиновників, їх моральності, корупція на різних щаблях влади і управління, недостатня політична, правова і громадянська свідомість, а також негативні прояви корупції, зловживання службовим становищем, соціально-майнового розшарування та конфліктності, активізації криміналітету» [5, с. 122]. Ті самі фактори чинять деструктивний вплив на науку й виступають перешкодами для її демократизації. На жаль, у вітчизняній науці зберігається бюрократизм, корумпованість, мають місце випадки зловживання службовим становищем, час від часу викриваються факти академічної недобросовісності, наукове звання і науковий статус подеколи стають об'єктом купівлі-продажу.

Відзначимо, що потреба в демократизації науки спричинена не лише фактором тривалого розвитку вітчизняної науки в умовах спочатку тоталітаризму, потім демократичного транзиту. Наука потребує демократизації через масштаб і силу впливу результатів наукових досліджень на суспільне життя: з одного боку, самі науковці схильні до елітизму і деякої відстороненості від публічного

життя (через надмірне побоювання втратити політичну безсторонність і наукову об'єктивність), а з іншого – саме суспільство прагне бути більш близьким до роботи науковців – активніше залучати їх до вирішення гострих суспільних проблем.

Особливо вплив науки на різні сфери суспільного життя, а отже, й суспільний інтерес у регулюванні наукової діяльності зросли в умовах становлення і розвитку інформаційного суспільства. Прагнення демократизувати науку, відзначає французький дослідник М. Доменек, виникло через процеси та ситуації, які розпочалися у ХХ ст. і стосуються того, що називають «суспільством знань». Зміни, що призвели до дедалі більш консолідованої домінуючої ролі знань у нашому суспільстві, докорінно змінили умови участі у громадському та політичному житті. Одна з головних змін стосується зростаючої ролі експертних знань, насамперед через втручання вчених та техніків в обговорення процесів та прийняття політичних рішень. У багатьох випадках результатом залучення експертів є те, що громадяни усуваються від процесу прийняття рішень і більше не беруть участі у суспільному житті. Оскільки широка громадськість не має ні знань, ні ресурсів, потрібних для її здобуття, вона навряд чи може гарантувати, що її голос буде почутим у процесі розробки та впровадження різних видів політики. Тож, формування політики ризикує бути занадто широко визначеним внесками експертів [12].

Отже, поняття демократизація науки характеризує перехід від недемократичних форм і методів управління та організації в науці, до демократії, запровадження у науковому середовищі демократичних інститутів, практик і цінностей, а також, як відзначає турецький дослідник Ф. Куртулмус, «передбачає, що громадськість має більший вплив на науку, і цей вплив розподіляється більш рівномірно серед представників громадськості» [15]. Власне саме з впливом громадськості на науку здебільшого пов'язують її демократизацію в іноземній науковій літературі.

Таким чином доходимо висновку, що наука потребує демократизації заради втілення в життя свободи думати, висловлювати свою думку, досліджувати, які тісно пов'язані з демократією, зара-

ди розвитку інноваційного мислення та здійснення інноваційного прориву в політиці, економіці та культурі, заради покращення якості наукових досліджень та зростання практичної користі їх результатів для суспільства. Тобто демократизація науки потрібна для прогресивного розвитку самої науки та усіх сфер, на які вона впливає. Більше того, демократизація науки потрібна також для покращення якості демократії, для прискорення демократизації суспільства.

Таку точку зору обстоював свого часу Джон Дьюї, вважаючи, що доля демократії тісно пов'язана з долею науки в сучасному суспільстві. Оскільки між тією самою наукою, на якій нібито заснована і наша система освіти, і засадами сучасного суспільства існує найтісніший зв'язок. Сучасна наука ґрунтується на певній системі норм, які, якщо розглянути їх ближче, мають формувати особливий тип суб'єкта – такого, який саме і є суб'єктом вільного і демократичного суспільства, заснованого на знаннях. Не «виховувати», вселяючи певні етичні заповіді або, тим більше, політичні уподобання, установки, а просто виробляти певні установки мірою включення в середовище, яка претендує на науковий характер [11].

Своєрідну кореляцію між розвитком демократії та науки відзначав також американський інтелектуал Роберт Кун, вважаючи, що наукова грамотність стимулює демократію, і це є важливою допоміжною перевагою просування науки. Свою точку зору дослідник аргументує двома тезами: 1) наука виховує критичне мислення, отже, змінює мислення звичайної людини; 2) наука здатна сприяти терпимості, що веде до покращення взаємодії між членами суспільства. У своїй публікації він демонструє, що в країнах, де є розвинутою демократія, є розвинутою і наука. І навпаки, в країнах, де наука слабка, а наукові способи мислення не мають значного впливу, уряди, зазвичай, коливаються від недемократичних до тоталітарних. Демократична країна зі сталою економікою та високою грамотністю схильна до зміцнення науки, так само, як наукова країна схильна до зміцнення демократії. І навпаки, відсутність навіть елементарного наукового розуміння скорочує величезну кількість

населення планети і тим самим загрожує світовій спільноті, посилюючи нерівність та розпалюючи образу [14, с. 388].

Думку про взаємозв'язок науки і демократії висловлювали й інші філософи, деякі навіть замислювались над можливістю науки бути моделлю для організації суспільного життя.

До метафори «наукової республіки» або «республіки вчених» звертаються у своїх працях М. Полані та К. Поппер. Республіка науки у Полані не керується тим суспільством, всередині якого вона перебуває. Більше того, вона вимагає самоуправління: «Академічна наука повинна бути екстериторіальною, щоб забезпечити управління виключно науковою думкою» [17, с. 67]. А К. Поппер дотримується іншої думки, розглядаючи науку як взірць для відкритого суспільства. Ідеї дослідника розвивають його американські послідовники Марк Ноттурно та Джордж Сорос [16].

Деякі дослідники вважають утопічним брати науку за взірць демократичності для суспільства. Наприклад, цю тезу жорстко заперечує досвід того, якою мірою сучасна російська наука виявилася залежною від авторитарної політики російської держави на прикладі залучення російських науковців до легітимації війни росії проти України. Російські науковці не лише не вплинули ні своїм демократичним прикладом, ні прямим запереченням практик загарбницької війни загалом і воєнної агресії проти України, зокрема, але більше того – вони або відкрито підтримали цю війну й агресію, або надали їй свою мовчазну згоду. То чи можна робити такі узагальнюючі оптимістичні чи песимістичні судження щодо науки як взірця для наслідування у питаннях демократичних цінностей та демократичних практик?

Усе ж науковця варто розглядати як інтелектуала, який попри те, що в цілому підтримує певні академічні практики (серед яких є і дуже демократичні, і доволі елітаристські), завжди повинен займати свідому позицію щодо власної ролі у суспільстві. Адже значущість наукових відкриттів та й взагалі наукової роботи у сучасному суспільстві як суспільстві знань є дуже високою: саме наука суттєво змінила суспільство, надавши йому нечувані раніше

ресурси. Тому варто звернути увагу на те, як у світі ставляться до ролі інтелектуалів у суспільному житті. Традиційно тон тут задають французькі інтелектуали, погляди яких було досліджено й узагальнено, зокрема українською дослідницею Тетяною Андрійчук [1]. Серед них можна умовно вирізнити соціалістів, лібералів і консерваторів. Останні нерідко подають себе як технократи з метою уникнути звинувачень у реакціонізмі і супротиві всьому новому.

Класичним представником ліберальних французьких інтелектуалів був Реймон Арон, який роз'яснював, що ліберальна демократія передбачає політичне розмаїття не лише в ідеологічному спектрі, який відображається у множині політичних партій, а й розмаїття інституційного забезпечення права виборців реалізувати своє право впливати на владу – окрім базового виборчого права, яке періодично реалізують усі громадяни, вони також можуть утворювати розмаїті непартійні політичні утворення, які також впливають на владу, але вже постійно: незалежні ЗМІ, групи тиску, експертні середовища тощо. Таким чином має бути конституційно захищені і організаційно забезпечені «свобода обговорень всього, що передбачається прийняти, та надання права брати участь у обговоренні всім, кому хочеться» [10, с. 282]. Ці ліберальні ідеї згодом розвиває інший французький інтелектуал, Жан-Франсуа Ревель, який відзначає кризу цих ідей у сучасній Франції та інших західних демократіях, пов'язану з «демократичною апатією», загальним політичним скептицизмом, причиною якого часто-густо постає політичний елітизм і недостатній розвиток загальної громадянської культури суспільства [8].

Із соціалістичних позицій значно гостріше критикує сучасну версію лібералізму як невдалої версії демократії, яка надмірно покладається на захист прав людини, представник французьких інтелектуалів Марсель Гоше, який вважає таке педалювання прав людини «масштабним відхиленням в історії ліберальних демократій» [3, с. 312]. Потрібно більш чітко формувати демократичні інституції влади, а не очікувати невідому їх конфігурацію залежно від примхливої волі виборців, які можуть захотіти і чогось недемокра-

тичного. Інакше, як у Німеччині початку 1930-х років, демократія знову може спрацювати «проти самої себе». Таким чином, як і Ревель, але на інших засадах, Гоше доходить висновку щодо необхідності покращення громадянської культури, але додає до цього ще й збереження ролі політичних еліт.

Певною мірою на теоретичний синтез і врахування сильних сторін цих двох протилежних концептуальних позицій претендує французький мислитель і політтехнолог П'єр Розанвалон, який вбачає провідну роль науковців і інтелектуалів як тієї еліти, яка здатна бути своєрідним третейським суддею, уникаючи крайнощів популізму та етатизму, розвивати концептуально та сприяти практично поширенню ідей демократії наближеності (через постійні зустрічі представників влади з виборцями – за участі експертів-консультантів), рефлексивної демократії (посилення ролі таких інституцій постійної політичної рефлексії як Конституційний суд, громадські об'єднання тощо), а також демократії безсторонності (яка забезпечуватиме справедливе врегулювання суперечок між сторонами на правових засадах) [9]. Усі ці три демократії разом працюють як «контр-демократія» порівняно з бюрократичним апаратом демократичної держави: це демократії громадянського суспільства, принципово плюралістична інстанція, яка не дає монополізувати владу бюрократам [18].

Таким чином, якщо наука не ставить перед собою амбітну мету демократизувати суспільство, тоді цілком можливим є зворотний і далеко не завжди демократичний вплив суспільства на науку. А поширення авторитаризму у науці, як ми вище продемонстрували, аж ніяк не сприяє розвитку науки ні як соціального інституту, ні тим більше як демократичної спільноти-республіки вчених.

Отже, демократизація науки продовжує і поглиблює демократизацію суспільства і є такою діяльністю, що в принципі передбачає і насправді сприяє демократичним практикам у більш широкому соціальному контексті. Підводячи підсумки здійсненого дослідження, відзначимо наступне: демократизація передбачає поступовий перехід від недемократичних форм і методів управління та

організації усіх сфер суспільного життя, включаючи науку, до демократії, запровадження демократичних інститутів, практик і цінностей. Потреба в демократизації науки спричинена не лише фактором тривалого розвитку вітчизняної науки в умовах спочатку тоталітаризму, потім демократичного транзиту, але через величезний вплив результатів наукових досліджень на суспільне життя. Демократизація науки потрібна для прогресивного розвитку самої науки та усіх сфер, на які вона впливає, а також для покращення якості демократії й прискорення демократизації суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук Т. С. Сучасні концепції демократії у працях французьких дослідників. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право.* 2012. № 1(13). С. 12–17.
2. Балута Т. П. Демократизація українського суспільства: шляхи та структурні фази демократизації. *VIRTUS: scientific journal.* 2015. № 4. С. 166–170.
3. Гоше М. *Демократія проти себе самої* / пер. з фр. О. Йосипенко, С. Йосипенко. Київ : Український центр духовної культури, 2006. 376 с.
4. *Енциклопедія державного управління: у 8 т.* / гол. ред. Ю. В. Ковбасюк. Т. 8: Публічне врядування. Київ : НАДУ, 2011. 630 с.
5. Калакура Я. С. Архівний менеджмент в умовах демократизації та децентралізації суспільства. *Архіви України.* 2016. № 5–6. С. 119–135.
6. Латигіна Н. Шляхи та структурні фази демократизації суспільства. *Політичний менеджмент.* 2005. № 2. С. 68–77.
7. Олійник М. О. Моделі демократичних перетворень та особливості демократизації політичного процесу в Україні. *Актуальні проблеми політики.* 2013. Вип. 49. С. 87–94.
8. Ревель Ж.-Ф. *Друга молодість демократії: Майбутнє демократичного імпульсу* / пер. з англ. Н. Комаровой. Київ : Сфера, 2001. 287 с.
9. Розанвалон П. *Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність* / пер. з фр. Є. Марічева. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с.
10. Aron R. *Democracy and totalitarianism: A Theory of Political Regimes.* New York : Frederick A. Praeger, 1969. 262 p.

11. Dewey J. *Problems of Man*. New York : Philosophical Library, 1946. 424 p.
12. Domènech M. Democratizing science: A continuing challenge today. *Revue d'anthropologie des connaissances*. 2017. V. 11(2), y-af. <https://doi.org/10.3917/rac.035.0126>
13. Huntington S. *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman and London : University of Oklahoma Press, 1991. 366 p.
14. Kuhn R. L. Science as Democratizer. *American Scientist*. 2003. Vol. 91. Issue 5. P. 388–390.
15. Kurtulmuş F. The Democratization of Science. *Global Epistemologies and Philosophies of Science* / ed. by D. Ludwig, I. Koskinen, Z. Mncube, L. Poliseli, L. Reyes-Garcia. Routledge, 2021. doi.org/10.4324/9781003027140-16
16. Notturmo M., Soros G. *Science and the Open Society: the future of Karl Popper's philosophy*. Budapest : Central European University Press, 2000. 287 p.
17. Polanyi M. Republic of Science: Its Political and Economic Theory. *Minerva*. 1962. V. 1(1). P. 54–73.
18. Rosanvallon P. *La contre-démocratie: la politique à l'âge de la défiance*. Paris, Seuil, 2006. 345 p.

REFERENCES

- Andriychuk, T. S. (2012). Modern concepts of democracy in the works of French researchers. *Bulletin of NTUU "KPI" Political Science. Sociology. Law*, 1(13), 12-17. [In Ukrainian].
- Baluta, T. P. (2015). Democratization of Ukrainian society: ways and structural phases of democratization. *VIRTUS: scientific journal*, 4, 166-170. [In Ukrainian].
- Gaushet, M. (2006). *Human rights revolution*. Yosypenko, O. & Yosypenko, S. (Trans.). Kyiv: Ukrainian Center of Spiritual Culture. [In Ukrainian].
- Kovbasiuk, Y. V. (Ed.). (2011). *Encyclopedia of Public Administration*. V. 8: Public administration. Kyiv: NADU. [In Ukrainian].
- Kalakura, Y. S. (2016). Archival management in the conditions of democratization and decentralization of society. *Archives of Ukraine*, 5-6, 119-135. [In Ukrainian].

- Latyhina, N. (2005). Ways and structural phases of democratization of society. *Political management*, 2, 68-77. [In Ukrainian].
- Oliinyk, M. O. (2013). Models of democratic transformations and features of democratization of the political process in Ukraine. *Actual problems of politics*, 49, 87-94. [In Ukrainian].
- Revel, J.-F. (2001). *Democracy Against Itself. The Future of the Democratic Impulse*. Komarova, N. (Trans.). Kyiv: Sphere. [In Ukrainian].
- Rosanvallon, P. (2009). *Democratic legitimacy. Impartiality, reflexivity, closeness*. Marichev, E. (Trans.). Kyiv: Ed. house "Kyiv-Mohyla Academy".
- Aron, R. (1969). *Democracy and totalitarianism: A Theory of Political Regimes*. New York: Frederick A. Praeger.
- Dewey, J. (1946). *Problems of Man*. New York: Philosophical Library.
- Domènech, M. (2017). Democratising science: A continuing challenge today. *Revue d'anthropologie des connaissances*, 11(2). <https://doi.org/10.3917/rac.035.0126>
- Huntington, S. (1991). *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman and London: University of Oklahoma Press.
- Kuhn, R. L. (2003). Science as Democratizer. *American Scientist*, 91(5), 388-390.
- Kurtuluş, F. (2021). The Democratization of Science. *Global Epistemologies and Philosophies of Science*. Ludwig, D., Koskinen, I., Mncube, Z., Poliseli, L., Reyes-Garcia, L. (Eds.). doi.org/10.4324/9781003027140-16
- Notturmo, M. & Soros, G. (2000). *Science and the Open Society: the future of Karl Popper's philosophy*. Budapest: Central European University Press.
- Polanyi, M. (1962). Republic of Science: Its Political and Economic Theory. *Minerva*, 1(1), 54-73.
- Rosanvallon, P. (2006). *La contre-démocratie: la politique à l'âge de la défiance*. Paris, Seuil.

Oleh Kubalskyi

Candidate of Philosophical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Leading Researcher, Dobrov Institute for Scientific and Technological Potential and Science History Studies of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine; e-mail: kubalskyi@nas.gov.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7956-3150>

The problem of democratization of society in global conditions of social turbulence

Abstract

In the conditions of social turbulence that characterize the development of global civilization in the last decade, democratization processes take various, unpredictable forms. This actualizes the socio-philosophical reflection on new formats, specifications and democratization trends in different countries. Against the Ukrainian background, the problematic aspects of democratization in the space of social turbulence are especially evident. The article analyzes the importance of democratization of science for the general implementation of democratic and legal principles in the state-building process of a national nature. It is emphasized that the democratization of science continues the democratization of society and is an activity that in principle presupposes and actually promotes democratic practices in a broader social context. It is concluded that democratization implies a gradual transition from undemocratic forms and methods of governance and organization of all spheres of public life, including science, to democracy, the introduction of democratic institutions, practices and values. The need for democratization of science is caused not only by the factor of long-term development of domestic science in conditions of first totalitarianism, then democratic transit, but because of the huge impact of research results on public life. The democratization of science is necessary for the progressive development of science itself and all the spheres in which it affects, as well as for improving the quality of democracy and accelerating the democratization of society.

Keywords: *democratization, socially turbulent space, democratization of science, globalization, elitism of science.*